CZĘŚĆ XIX. № 10. ROK 10. (1839.)

TYGODNIK
PETERSBURSKI.
GAZETA URZĘDOWA KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem: do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu; do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu; lub do xięgarni Gräffe; w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego i w Biurze informacyjném; w Wilnie w xięgarni Zawadzkiego; nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

Cena *Roczna*: w Rossyi z pocztą a w stolicy, z noszeniem do mieszkań, 50 r. ass. *Półroczna*, 25 r. ass. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Gräffe: *Roczna*, 45 r. ass. *Półroczna*, 25 r. ass. Dla Królestwa Polskiego: *Roczna*, 53 r. ass. *Półroczna*, 28 r. ass.

PIĄTEK, $\frac{3}{15}$ LUTEGO.

Wiadomości krajowe.

Petersburg, $\frac{2}{14}$ *Lutego.*

Przez roskaz dzienny CESARSKI z d. 27 Stycznia, Cywilny Gubernator Podolski, Rzeczywisty Radzca Stanu *Łoszkarew*, otrzymuje zamianę rangi cywilnej na wojskową Jenerał majora w jeździe i mianowany zostaje Wojennym Gubernatorem miasta Żytomirza i Cywilnym Gubernatorem Wołyńskim. — Zostający przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych liczący się w jeździe Jenerał-major *Pietrow 1*, mianowany Wojennym Gubernatorem miasta Kamieńca-Podolskiego i Podolskim Cywilnym Gubernatorem s pozostaniem w jeździe. — Wojenny Gubernator miasta Tuły i Tulski Cywilny Gubernator, liczący się w jeździe Jenerał-major *Żurow 1*, otrzymuje dymissyą z mundurem i pensyą $\frac{2}{3}$ ilości według Ustawy.

— Przez Reskrypta CESARSKIE mianowani kawalerami orderów: Orła Białego, 1 Stycznia, Jenerał Gubernator Witebski, Mohylewski i Smoleński, Jenerał-adjutant *Djakow*. — Św. Włodzimierza 2 klassy, 31 Grudnia z. r., Senator, Radzca Tajny *Gieczewicz*. — Św. Stanisława 1 klassy, 21 Stycznia, Prezes Orenburskiej Pogranicznej Kommisyi, Jenerał-major *Gens*. — Tegoż orderu 2 klassy, 30 Grudnia z. r., Członek Komitetu do uczynienia rzeki Sejm żeglowną, Radzca Kol. *Puzanow*; 1 Stycznia, Dowodzący dywizyą odwodową 4 korpusu piechoty, Jenerał-major *Liszyn 2* i Pomocnik Sekretarza Stanu w Radzie Państwa, Radzca Stanu *Chałański*; 20 tegoż m., Prezes Izby Skarbowej Kaukazskiej *Naumow*.

— Przez Ukaz CESARSKI do Kapituły orderów z d. 8 Stycznia, ozdobieni zostali w liczbie innych orderem Św. Włodzimierza 4 klassy, Assesorowie Grecko-unitskiego duchownego Kollegium xx. *Koniuszewski* i *Pilchowski*.

— Przez Ukazy CESARSKIE do Rządząc. Senatu, z d. 30 Grudnia z. r., za wysługę ustanowionych zakresów obok gorliwego i nienagannego pełnienia obowiązków podniesieni zostają, w liczbie innych, do rang: Radzcy Kollegialnego, Radzcy Dworu, Professor Zwyczajny Wileńskich Akademij: Medyczno-Chirurgicznej i Duchownej Rzymsko-katolickiej Stanisław *Hryniewicz*, urzędnik do szczególnych poleceń przy tymczasowym oddziale Kijowskiej Izby Skarbowej Konstantyn *Bodisko*, Doktorowie Medycyny: Professor nadzwyczajny Wileńskiej Medyczno-Chirurgicznej Akademii Alexander *Woelcke*; Starszy lekarz Mińskiego wojskowego lazaretu Alexander *Machcewicz* i Starszy naczelnik stołu w Kancellaryi Ministra Spraw Wewnętrznych Ignacy *Jasiukowicz*. — Assesora Kollegialnego, liczący się w Depart. Gospodarczym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Alexander *Kruszczyński*.

Ukazy Rządzącego Senatu 1 Departamentu.

1) *18 Stycznia.* O ustanowieniu przy Izbie Policyjnej Petersburskiej (Управа Благочиния) redakcyi gazety policyjnej i drukarni.

2) *19 tegoż m.* O ustanowieniu inspektorskich urzędów nad aptekarskimi wydziałami Kijowsko-Łubieńskim, Orenburskim, Wileńskim i Chersońskim.

3) *23 tegoż m.* Z ogłoszeniem roskazu CESARSKIEGO nastałego w d. 27 Grudnia, zeszłego roku, stanowiącego, iż w razie, jeżeli o urzędniku, który podpadał karom, zajdzie roskaz CESARSKI, warujący że takowe nie mają mu być przeszkodą do nagrod służbowych, łaska ta nie ma się rozciągać na otrzymywanie znaku honorowego nieposzlakowanej służby, który powinien być wydawany nieinaczej, jak za ustanowione zakresy lat służby rzeczywiście nieposzlakowanej.

4) *tegoż dnia.* Z ogłoszeniem Ustawy kompanii założonej na akcyach, dla przechowywania i przyjmowania w zastaw ruchomości, zajmującej wiele miejsca.

5) *25 tegoż m.* Iż w stanach służby przysyłanych do Kapituły Orderów wcelu wyjednania znaku nieposzlakowanej służby dla urzędników rodem cudzoziemców, ma być oznaczano o każdym: kiedy mianowicie wykonał przysięgę na wierność poddaństwa Rossyjskiego.

Wiadomości zagraniczne.

Londyn 28 Stycznia. «Morning Chronicle» z d. 25 Stycznia zawiera długi artykuł o podpisaniu ostatecznego protokołu konferencyi Londyńskiej w którym wyraża zdanie że odmówienie przystania na warunki tego protokołu, tak ze strony Hollandyi, jako i Belgii, niepodobnem jest w interesie samych tych krajów. Podług tejże gazety, konferencya oświadczyła z jednej strony pełnomocnikowi Hollenderskiemu, że w razie odmówienia ze strony Hollandyi, pięć do narady należących Mocarstw nie dozwolą temu krajowi przedsiębrania kroków nieprzyjacielskich, a z drugiej, pełnomocnikowi Belgijskiemu, że jeżeli Belgija odmówi zgodzenia się swego na ostateczny protokoł, też pięć Mocarstw dadzą Hollandyi pomoc, do której ona w takim razie będzie miała prawo.

— Odebrano tu s Cork list pod d. 21 b. m, z następującą wiadomością. «Dzisiejszego rana miało tu miejsce znaczne zamieszanie. Około godziny 6, kilka tysięcy ludzi zgromadziło się na wybrzeżu Nowém. Pospólstwo rzuciło się na brygantynę «Westmoreland,» naładowaną kartoflami, posyłanemi do Baltimore przez dom kupiecki Scott; w kilka minut okręt został wyładowany i odprowadzony na brzeg Fitz- Patrice, kartofle zaś odwiezione na rynek dla przedaży na miejscową potrzebę. Dwa oddziały wojsk sprowadzone zostały ze Spike-island, ale władze miejskie nie uznały za stosowne użyć ich przeciw rozjątrzonemu ludowi. Bez tej ostrożności wylew krwi byłby nieuchronny. Burzyciele, ludzie s klass najniższych, rozeszli się odebrawszy przyrzeczenie od kupców że kartofle nie będą wywożone.

— «Globe» ogłosił następny list ministra spraw wewnętrznych do Prezydenta zgromadzenia w Stroud stronników wniosku o zniesieniu praw zbożowych.

Whitehall, 21 Stycznia.

«Mój Panie. Niepodobna mi jest wyjechać z Londynu w chwili kiedy otwarcie parlamentu tak jest bliskie. Bez tej przeszkody byłbym pośpieszył przybyć na zgromadzenie moich wyborców, w przedmiocie praw zbożowych. Popierałem bill 1829 roku, bo uważałem go jako ulepszenie wprowadzone do dawnego systematu; lecz przekonaniem mojém jest, że stałe umiarkowane cło byłoby korzystniejszém od dzisiaj ustawnie zmieniającej się taryfy, ato nietylko dla handlu i rękodzieł, ale i dla samego rolnictwa. Życzyć należy izby nieulegały częstym zmianom prawa, rządzące źródłami przemysłu; ale niemniej pożądaną jest rzeczą nie utrzymywać nadal systematu praw, które, jak doświadczenie dowiodło, obciąża spożywacza wysokiemi cenami w czasie drożyzny, a w czasach obfitości jeszcze je bardziej zniża na szkodę produktora.

«Takie jest moje osobiste zdanie, i to gotów jestem popierać w Izbie Niższej. Jestem i t. d. *J. Russell.*

— Nowiny s Kanady, odebrane przez New-York są wcale pomyślne. W Montréal odbyło się nowych kilka exekucyj. Pogłoski o buncie biegają wprawdzie jeszcze po granicy, ale wszyscy są przekonani że czujność władz i wojsk tak w Kanadzie jako i w Stanach Zjednoczonych, zniweczy wszystkie zamachy nowego powstania.

— Na wielkim obiedzie, danym mu przez radykalistów Dublińskich, P. O'Connell gwałtownie powstawał na gazety w ogólności. Redaktorowie dzienników, tam obecni, wstali natychmiast od stołu i zobowiązali się pomiędzy sobą iż żadnych mów P. O'Connell ogłaszać nie będą. Zaczęli wykonanie tego postanowienia zamilczeniem o wszystkiem co P. O'Connell na tym obiedzie mówił. Dzienniki Londyńskie, donosząc o tém, oświadczają iż podobnie postąpią.

— Podług nowin odebranych z New-York aż po 5 Stycznia, jenerał Bustamente, Prezes Mexyku, wydał odezwę wzywającą narod do broni dla zemszczenia się na francuzach za wzięcie twierdzy Ulloa. Zdaje się jednak iż ta odezwa wydana została wprzód nim jenerał Bustamente powziął wiadomość o ugodzie zawartej przez vice-admirała Baudin z jenerałem Mexykańskim Rincon.

Paryż 29 Stycznia. Początek posiedzenia 26go, poświęcony był słuchaniu prośb. Jedna z nich dała powod Ministrowi Handlu do zdania sprawy izbie z zachęceń udzielonych przez Rząd hodowaniu jedwabników i świetnych wypadków, które od kilku lat otrzymało wprowadzenie nowych metod. Izba przeszła potém do projektu zmian w swém wewnętrznem urządzeniu, którego wiele artykułów bezspornie przyjęto. Koniec posiedzenia ożywił się dość żwawym sporem. Kommisya, pragnąc zapobiedz nadużywaniu prawa podawania prośb, wniosła niejakie ograniczenia, które wzniecily ważne zarzuty i nakoniec zostały odrzucone.

— Posiedzenie 28go zajęte było całkowicie rosprawami we względzie wewnętrznego urządzenia izby. Po przyjęciu lekkich zmian w dotychczasowem urządzeniu, rosprawy w tym przedmiocie zostały zamknięte.

— Król Jmć s Xiążętami d'Orléans i de Nemours, tudzież Xiążę Alexander Wirtemberski przybyli 26 b. m. do Dreux. O południu odbyło się Xiężny Wirtemberskiej w obecności Króla i po Xiążąt uroczyste żałobne nabożeństwo w kaplicy gdzie się grzebią członkowie rodziny Orléans. Król i Xiążęta opuścili Dreux tegoż dnia o godzinie 2ej, a o 8ej, wrócili do Tuileries.

— Miasto Dreux, położone o 20 lieues od Paryża ma w pobliżu wzgórze, na którem widać dotąd rozwaliny zamku, który był niegdyś kolebką rodziny Penthièvre. Wśród tych rozwalin Xiężna Wdowa d'Orléans wybudowała kaplicę, gdzie była pogrzebiona i która poświęcona jest na grzebanie zwłok członków jej rodziny. Dwoje dzie-

ci Króla jest już tam pochowanych i w téj chwili gotują grobowiec dla Xiężny Maryi Wirtemberskiéj.

— Chorągwie wzięte w twierdzy St. Jean d'Ulloa, złożone są w kościele Inwalidów.

— «Courrier français» pisze: «Hrabiowie Molé i Montalivet ukazali się znowu wczora w Izbie Deputowanych. Nie brali wprawdzie udziału w rosprawach, wszakże zdaje się rzeczą pewną że cofną swoje dymissye. Powrot ich do gabinetu nie dozna zaiste żadnych trudności, gdyż od tygodnia nic jeszcze nie zrobiono dla utworzenia nowego ministerstwa. Hrabia Molé, za powrotem, znajdzie wszystko tak jak zostawił.

NOWINY Z HISZPANII.

Madryt 22 Stycznia. Na posiedzeniu deputowanych 18 b. m., czyniono ministrom wyrzuty w przedmiocie opanowania przez karlistów twierdzy Melilla na wybrzeżu afrykańskiem, w której miały być wielkie zapasy i 157 dział. Wynurzono też obawę iżby podobny los nie spotkał el Penon de la Gomera, innej posiadłości w Afryce. Ministrowie odpowiedzieli, iż uczynią wszystko co będzie w ich mocy dla bronienia brzegów Afrykańskich od dalszych tego rodzaju wypadków.

— Rząd, s powodu utracenia twierdzy Melilla, złożył z urzędu jenerała Palarea, Rządzcę prowincyi Malaga.

— W Madrycie panuje duch nieprzychylny Rządowi. Nieustannie zjawiają się paszkwile na Królowę Regentkę, w których zarzucają jej między innemi że pieniądze wydarte krajowi zabiera dla siebie i umieszcze na bankach zagranicznych.

— «Eco del Comercio» daje wykaz sił obu stron wojujących, do końca przeszłego roku. Podług tego dziennika wojska Królowej wynoszą 213,000 ludzi piechoty, 12,500 konnicy i 128 dział; don Carlos zaś niema mieć więcej nad 55,000 piechoty, 4,000 straży celnej, 4,000 jazdy i 48 dział.

Bruxella. Wierzyciele Banku Belgijskiego powołani byli 23 Stycznia w lokalu sądu appelacyjnego przed Radzców Williems i Corvisier dla porozumienia się ostatecznie względem odkładu, przez bank proszonego. Dyrektor Brouckère czytał wykaz stanu banku, s którego wynika, że w końcu Kwietnia będzie mógł być wypłaconym cały kapitał. Po sprawdzeniu wykazu przez kommisarzy, wierzyciele zgodzili się na ostateczny odkład do sześciu miesięcy licząc od 20 Grudnia.

Stockholm. Wszystko tu jest spokojne od wyjazdu Króla do Norwegii, gdzie J. K. Mość z największym przyjmowany jest zapałem, i wpływ tego przyjęcia skutecznie działa na uspokojenie umysłów w Stockholmie. Teraz bez przesady, można powiedzieć że nawet ślady wypadków, które na chwilę przeszłego lata były zaburzyły spokojność stolicy, znikły zupełnie. Najwolniejsze dzienniki, jako «Aftonblad» i «Dagligt Allehanda» zostały umiarkowanemi i straiły barwę oppozycyi rządowi, którą dotąd nosiły.

Wiedeń. Na małej wyspie Św. Małgorzaty na Dunaju, odkryto grobowiec z marmuru pięknej roboty, a w nim ciało kobiety nabalsamowane i doskonale zachowane, odziane w szatę ze złotogłowu, ze złotą koroną na głowie, naszyjnikiem s pereł i kosztownemi pierścieniami na palcach. Wnoszą powszechnie że jest to ciało Świętej Małgorzaty, córki Beli IV, Króla Węgierskiego, patronki wyspy. Grobowiec ten złożony został tymczasowo w sklepie kościoła katedralnego w Pesth.

(Gaz. Senat. Journ. de S. Pt. Gaz. Pet. Psz. Półn.)

Nauki dokładne.

PRZYCZYNA WZROSTU FIZYKI I JEJ DĄŻNOŚĆ.

(Ciąg dalszy.)

Wiek XVII który był epoką największego wysilenia sił natury na wydanie wielkich geniuszów, liczył mężów, ze skromnego zagłębiania się w tajniki przyrody, z Religii, i przykładnego życia najsławniejszych. Było to świeżo po okropnem wstrząśnieniu o opinie Religijne, po starganiu więzów powagi mistrzowskiej przez Dekarta, i wprowadzeniu rozumnego powątpiewania w przedmiotach filozoficznych. Oddano się wtenczas rozwadze nieba i ziemi i najskuteczniej, bo niż zarys prawdziwego biegu ciał niebieskich był odkryty przez Kopernika, pozostał tylko prawym potomkom jego, jakim był Kepler, Tycho, Galileusz, Newton, dopełniać tej przedziwnej budowy świata fizycznego. Tu mędrcy pozniejsi zawsze wznosili prawdy na fundamentach założonych przez swoich poprzedników, i rozwinęli pokolenie praw które podobno w szeregu nieskończonym pojdzie. I tak Galileusz, przez odkrycie rzetelnego prawa biegu ciał ziemskich, podał Newtonowi sposób do odkrycia biegu wszystkich ciał po przestrzeni, które to prawa oświecili i stwierdzili odkryciami Römer, Cassini, Laplace i wielu innych. Jedna z pomiędzy najogromniejszych myśli było wymierzenie dokładne ziemi. Wymiar starożytnych do którego Eratostenes dał początek, nie mogł bydź zaspokajającym, bo oni ani znali prawdziwego kształtu ziemi, ani mieli sposobów geometrycznych, ani narzędzi ku temu wydoskonalonych. Jeszcze bowiem Napier nie ukazał światu tablie Logarytmicznych, ani Drebel termometru; grube więc sposoby pomijające wiele ważnych wpływów na prace tego rodzaju, nie mogły skłaniać pozniejszych do zupełnego zaufania im. Nie było też przytem powszechnej zasady miar, i ich stosunek do naszych już prawie przestał być wiadomym, przeto tym bardziej potrzeba tego przedsięwzięcia czuć się dawała. Pierwszy Doktor Feruel podał myśl trafną mierzyć kołem powozu drogę s Paryża do Amiens, potém Picard, Sneliusz Batawczyk, Ryszard Norvood Anglik zajmowali się szczęśliwie pomiarami jeometrycznemia stopni łuku kiemskiego, dopoki nareszcie w wieku XVIII towarzystwo akademii francuskiej wsparte ręką rządów olbrzymiej pracy niedokonało, i nie ustanowiło jednej

powszechnej zasady miar która dla wszystkich wieków i ludów najsprawiedliwiej służyć może. Miało to wpływ na handel i przemysł, i można powiedzieć że odtąd ród ludzki został rządnym gospodarzem ziemi kiedy poznał jej rozległość i w użytki z niej się zagłębił. Przejrzał jej wnętrzności i jeszcze interesowniejszą jej duszę niżli ciało znalazł. Stał się już prawdziwym jej panem, i jak drugi dziedzic Edenu zapragnął się po niej spokojnie przechodzić. Ale niestety! niepomierzona, zdała się dla niego zbyt rozległą; zmierzona, już szczupłą bydź zaczęła, i przemysł miał zastąpić szczupłość miejsca na powierzchni ziemskiej danego. Przemysł ten nawet nie może wystarczyć potrzebom zbyt nagle się rozwijającym, i im więcej gasiemy pragnienie, tym dokuczliwszem się pragnienie staje, i sroższemi nas bolami łakomstwa udręcza. Zajęta myśl ludzka przyjemnością i zaspokojeniem potrzeb, wszystko w przyjemność obraca i nawet same potrzeby przyjemnemi uczynić pragnie. Najnieodstępniejszę potrzebą jest podobno nauka, na bywanie jej dawnemi czasy było bardzo trudnem, tak dalece że Euklides, chociasz najsławniejszy mistrz z jej wykładu, musiał jednak otwarcie Ptolemeuszowi wyznać, że nie masz Królewskiej drogi do nauczenia się matematyki: *Non ost via Regia ad Mathesim.* Dzisiaj wszystko stało się łatwem i ledwie nie wszystkie kobiety już są Hupacymi. *) Stało się to podobno wskutku rozwiniętego plana Edukacyi przez Russa podanego, wskutku dostarczenia przyjemnych materyałów do nauki przez Bufona — a wszystkich pedagogów wsparł skutecznie Kondylak swoją Logiką przez rozwinięcie w niej materyalne istoty duchownej człowieka. Zrobił on z niego jak nowy instrument do wydawania harmonijnych tonów, na którym każdy guwerner zastępujący miejsce virtuoza podług życzenia rodziców melodyjnie brzdąkać może. Edukacya więc stała się powszechną. Nauka do nabycia łatwą, tylko biada tym którzy jej udzielają, bo nauczyli uczniów sposobu zabijania czasu. Tak się rozwinął plan powszechnej oświaty, zapowiedziany przez mędrców moralnych XVIII wieku, którzy sobie sami ten tytuł, kładąc go na czele swoich dzieł, przywłaszczyli, gdyż inaczej, sądząc ze sposobu ich życia materyalnego i postępowania bezbożnego, nigdyby im potomność tego tytułu nieprzyznała. Jak mowię doszedł do kresu wielki zamiar i rozwinęły się jego skutki. I w samej rzeczy niczego lepszego nietrzeba się było spodziewać s podobnego zaczynania i podobnego prowadzenia nauki. Skoro się bowiem chwycono tej zasady przyjemnej, bawiąc uczyć, i uczyć bawiąc, wszystko się w zabawę, a nawet największe rzeczy w igraszkę obróciły. Rozwińmy w tym względzie cokolwiek myśli nasze.

*) Córka filozofa greckiego Theona sławna z wykładu matematyki w szkole Alexandryjskiej.

Pełny dziwactw Rousseau, sofista przy tem niepospolity, podał plan edukacyi oryginalnej w swoim Emilu. Zabrania on wiedzieć aż do 12 roku która jest ręka prawa, a która lewa. Tak przysposobionego wyprowadza na pierwszę lekcyę w pole i każe mu ogarnąć całe uniwersum. Kiedy go uczeń podczas powrotu zapytał, do czego mu to? Rozogniona imaginacya nauczyciela tem zapytaniem, rozwija mu naukę astronomii, wykłada sztukę żeglarską, potrzebę poznania całego globu ziemskiego, obyczajów ludzi, zgłębienia praw narodów i całej polityki. — Wszystko mu to w drodze do domu wyłożył. Niedosyć na tem; spotkali szarlatana, który widowisko dawał s kaczki woskowej karmiącej się na wodzie za pomocą ukrytej igły magnesowej i nagle zbliżającej się do bułki którą była oblepiona także igła magnesowa — to wprowadziło nauczyciela na traktat fizyki o magnetyzmie jeden z najtrudniejszych, i tak mu go natychmiast doskonale wyłożył, iż uczeń tego momentu podobneż widowisko uczynił. Wstąpili nareszcie do sklepiku, i tam pokazał przezorny nauczyciel Emilowi wszystkie sposoby fałszowania trunków, jako też i drogi wysledzania takowych fałszywości, co wszystko oparł na zasadach chemii, a tak niespełna w połowie dnia, wyłożył biagły mistrz uczniowi wszystkie nauki filozoficzne. Pozostało tylko oświecić go w Religii, i ażeby został doskonałym naturalnym teologiem, przygotowuje najprzód Emila ażeby się nawet ani domyślał o duszy w nim aż do 17 roku. Potem krytykuje mu wszystkie religie chrzescia nskę w najczarniejszych kolorach wystawia. I każe mu wybrać spomiędzy tych jednę tylko, albo raczej rozumnie robiąc nieczepiać się żadnej, ale żyć jak bydle podług natury. Uczuł Russo potem zgrozę swego postępowania i wystawiał w najpiękniejszym obrazie ewangelią, nic równie zachwycającego na jej pochwałę powiedzieć, ale to już było zapożno, bo uczeń był zepsuty przez napojenie go fałszywemi maxymami, i przez najszkaradniejsze sponiewieranie w oczach jego Objawienia. Dziwna rzecz zaiste! jak te usta przeznaczone prawie do najgodniejszego wysławiania prawdy przedwiecznej, mogły się dopuścić wbrew przekonaniu najohydniejszego kłamstwa i kalać rozum który był tyle zdolnym do pojmowania prawd najwyższego rzędu. Oczywiście rozum sam sobie zostawiony, prowadzi filozofa do domu Miłosierdzia. Ta prawda niemniej w starożytności jak i w bliższych nas czasach stała się nieszczęściem aż nadto jasna, i zdało się że Russo swojemi pismami ufundował szpital dla filozofów, do którego się pokwapili Helwecyusza Voluye, Diderot i inni. Ale odwróćmy oczy od autorów bezbożnego materyalizmu, i śledźmy raczej choć z goryczą sercu jego szkodliwy wpływ na Edukacyą i całe towarzystwo.

(*Dok. nast.*)

Печатать позволяется. С.-Петербургъ: Февраля 2-го 1839. *П. Гаевскій.*

W DRUKARNI WOJENNEJ.